

Mededelingen van het Verbond der Vlaamse Academici V.V.A.

11e jaargang - nr. 8
oktober 1966
verschijnt maandelijks

Sekretariaat: Em. Jacquainlaan 126 Brussel 1. Tel. 02/18.68.20
PR 4292.38.

Bestuur V.V.A.

Prof. em. Dr. C. Heymans, Erevoorzitter
Prof. Dr. W. Opsomer, voorzitter
Dr. K. Goddeeris, 1e ondervoorzitter
Dr. S. Dessers, 2e ondervoorzitter
Lic. H. Aelvoet, sekretaris
Dr. R. de Beule, sekretaris-verslaggever
Lic. E. F. Brieven, penningmeester

Redaktieverantwoordelijken

Lic. P. Mulder, gouv Antwerpen
... , gouv Brabant
Dr. B. Hermans, Campina Academica
Ir. F. Hendrickx, gouv Limburg
Lic. E. De Facq, gouv Oost-Vlaanderen
Dr. K. Goddeeris, gouv West-Vlaanderen

Het V.V.A. huldigt Dr. A. van de Perre

Meester Hendrik Borginon, lid van ons Verbond, huldigde de figuur van wijlen dokter A. van de Perre.

Het gebeurde op 17 mei 1966 in de Gouwafdeling Antwerpen van het V.V.A..

Spreker zelf werd ingeleid door een andere getuige van het Vlaams IJzerfront-epos, meester Adiel Debeuckelaere.

Met stille ontroering hebben onze leden de toelichting van dokter van de Perres psyche en idealen beluisterd.

Met liefde gaf de auteur lezing van zijn hulde-rede — hoc meminitis juvat — en met een warm applaus hebben de aanwezigen — vertegenwoordigers van verscheidene generaties — hun dank geuit.

Gaarne publiceert het V.V.A. de toespraak van Mr. H. Borginon.

Wanneer Dr. Alfons van de Perre op 4 augustus 1925 overleed, had hij, met 53 jaren, een leeftijd bereikt waarop een mens doorgaans over zijn hoogtepunt heen is. Jeugdige energie, daadkracht, scheppend vermogen vooral nemen gaandeweg af.

Blijft men dan nog in staat tot belangrijk werk, tot grote prestaties, dan is het eerder een naverking van wat men „verkregen snelheid” zou kunnen noemen. Dank zij ervaring, vroeger aangeknoopte betrekkingen, verworven bezit of aanzien, blijken mensen boven die leeftijd dikwijls nog tot merkwaardige prestaties in staat, maar het jeugdige impuls, het initiatief, verzwakken. Gaat het om zakenlieden, dan stellen wij vast dat zij nog jaren hun onderneming met een vaste hand leiden, er verdere uitbreiding weten aan te geven, en tal van misstappen vermijden die zij niet hadden kunnen verhinderen wanneer zij dezelfde ervaring nog niet bezaten.

Op hen die op het politiek vlak doende zijn, is dit niet minder

toepasselijk. Het gezag, het aanzien die zij hebben opgebouwd doorheen een reeds lange loopbaan, komen nu goed te stade. Men ziet tegen hen op, zij hebben rond zich een vertrouwde aanhang verzameld, zij kennen de knepen die dienen om de aanloop van opstrevende jongere mededingers te remmen. Vooral met eerbetuigingen is men te hunnen opzichte niet karig. Hoge onderscheidingen vallen hun bijna uit routine te beurt, als iets vanzelfsprekends. Behoren zij tot de topklasse, of die daarvoor wordt aangezien, dan wacht hen een benoeming tot Minister van State, des te gereeder naarmate zij een in mindere of meerdere mate conformistische koers hebben gevolgd. En in banken, parastaten enz. wachten vetbetaalde posten, waar zij verder voor hun onbaatzuchtigheid een geschikt oefenterrein vinden.

Maar indien zij zelfkritiek weten te beoefenen, en de serene ironie die bij hun jaren en hun vak passen, dan weten zij dat hun beste kracht hun ontvloten is, en dat de toekomst voortaan elders en door anderen gepland en opgebouwd wordt.

Zou Dr. van de Perre, indien hij nog jaren had mogen leven, eveneens weldra deze normale verzwakking hebben vertoond, gelijk met de meesten het geval is, of zouden wij hem integendeel eerst nog hebben zien opstijgen tot hoogten die slechts door zeldzamen worden bereikt? Niemand kan op die vraag met zekerheid antwoorden.

Maar ik heb altijd het gevoelen gehad dat de Vlaamse strijder die hij sedert jaren geweest was, pas de drempel van ware staatsmanskunst en leiderschap had benaderd, en dat indien zijn gezondheid het niet had begeven, Vlaanderen van hem nog waarachtig groot werk en onschatbare diensten mocht verwachten.

Het betoog dat ik de eer heb voor U te houden zal daarvan wel niet het uiteraard onmogelijk bewijs leveren, maar wel vertrouwd ik U te doen inzien en voelen dat voor die mening goede gronden aanwezig waren.

Overigens, dit bewijs te leveren is noch mijn enig, noch mijn voornaamste opzet. Wat ik in de eerste plaats wil trachten is, U de man die Dr. van de Perre geweest is beter te doen kennen, sommige van zijn aspecten toe te lichten op een wijze die U de aanvoeling van zijn levende persoonlijkheid zal bijbrengen.

Bij sommigen zal wellicht de bedenking oprijzen dat de geestes-

gesteldheid waarmee ik hier optreed maar een matige waarborg biedt voor objectiviteit, en in zekere mate kan ik dat toegeven. Ik spreek immers over Dr. van de Perre als iemand die bij zijn leven van hem hield, hem hoogschatte, zich door zijn vriendschap vereerd voelde, en wiens verering voor zijn nagedachtenis met de jaren niet is verzwakt, doch wel toegenomen. Toch hoop ik over hem onbevangen, zonder ook gunstig vooroordeel te kunnen spreken, waar het om feiten, om handelingen gaat. Weinige mensen die ik gekend heb zijn ten andere beter tegen de onverbloemde waarheid bestand.

Het is mijn voorrecht geweest Dr. van de Perre te leren kennen wanneer ikzelf nog een jong-student was, zijn Vlaamse werking en strijd van betrekkelijk dichtbij te volgen, en er, hoe zwak dan ook, bij gelegenheid iets toe bij te dragen.

Maar vooral acht ik bevoorrecht te zijn geweest doordat ons gelijktijdig verblijf in Engeland in 1915 en 1916 geleid heeft tot vrij drukke, vertrouwde omgang met hem, een omgang die weliswaar na mijn terugkeer naar het leger in de zomer van 1916 minder geregeld kon voortgezet worden, doch aan de Frontbeweging en aan de aanwezigheid van de dokter op Franse bodem gedurende het laatste anderhalf jaar van de oorlog een grote morele betekenis en praktische draagwijdte ontleende.

Het zijn die veelvuldige contacten, en de eerder tot weemoed stemmende omstandigheid dat ik nu een van de vrij zeldzame overgeblevenen ben onder hen die, zelf diep in de strijd verwickeld, met Dr. van de Perre van nabij zijn omgegaan en met hem samengewerkt hebben, die mij de opdracht deden toevertrouwen die ik thans vervul.

Het is een opdracht waarvan de moeilijkheid mij niet ontgaat. Ik weet dat ik ze op onvolledige wijze zal vervullen. Er is in het te vroeg beknotte leven van Dr. van de Perre heel wat waardevols waar ik niet zal over reppen, om maar zijn vredig, voorbeeldig familieleven te vermelden.

Alleen over de Vlaamse voorman, de politicus, zal ik handelen. Ik kan slechts beloven mijn best te doen daarin niet te zeer tekort te schieten.

Algemeen karakterbeeld

Het ware onbegonnen werk ook maar een schematisch overzicht, laat staan een ontleding, te geven van de bedrijvigheid van Dr. van de Perre van toen hij voor 't eerst in de Vlaamse Beweging op de voorgrond trad, tot aan zijn voortijdige dood.

Wat zijn rol is geweest gedurende de jaren die aan zijn verkiezing tot volksvertegenwoordiger in 1912 zijn voorafgegaan; de betrekkelijk korte, maar hoe goed gevulde tijd van uitoefening van zijn parlementair mandaat tot aan het uitbreken van de oorlog in augustus 1914; dan zijn wedervaren en zijn aktiviteit tijdens de oorlog, op een algemeen plan, maar vooral met betrekking tot de weerslag van de gebeurtenissen op de Vlaamse Beweging en de toekomst van Vlaanderen, en meest van al, wat hij gedaan heeft voor de Vlaamse soldaten in het IJzerleger, en ten slotte na de oorlog, zou ons uren lang kunnen in beslag nemen, zonder dat het onderwerp uitgeput zou geraken. Ik moet mij derhalve tot enige meer karakteristieke of belangrijke punten beperken. De chronologie kunnen wij daarbij niet verwaarlozen, maar ze heeft in mijn ogen alleen belang in zover zij de persoon en zijn optreden plaatst in een bepaalde tijdsfeer en ons toelaat zijn ontwikkelingsgang beter te begrijpen.

Grotendeels heeft dat alle aktualiteit verloren. Men kan het zelfs betwijfelen of het nu nog veel belang heeft te weten welke, met betrekking tot een aantal feiten en problemen, de opvattingen van de dokter geweest zijn, en of de door hem ingenomen standpunten, die in de loop van de maanden soms vrij radikaal evolueerden, in mindere of meerdere mate gegrond waren.

Wat meetelt en waar ik mij in 't bijzonder zal aan hechten, is het licht dat zij werpen op de persoonlijkheid van Dr. van de

Perre, zijn karakter en zijn intellectuele uitrusting, de morele inslag van dat alles ten slotte.

De indruk die Dr. van de Perre van vóór 1914 op mij gemaakt had heb ik weergegeven in *Ons Vaderland*, het te Calais uitgegeven dagblad waar de leiding van de Frontbeweging het voor het zeggen had. Het artikel verscheen op 28 juli 1918, onder de schuilnaam „IJzer”, een collectieve schuilnaam die voor de ingewijden een aanduiding was dat de leiding officieel aan 't woord kwam.

„De toehoorder die, in de lang vervlogen tijden, wanneer er in Vlaanderen nog vergaderingen plaats grepen — mochten plaats grijpen — Dr. van de Perre op het verhoog zag staan moest onmiddellijk zijn indruk samenvatten met de woorden: durf, vastberadenheid, recht op het doel af! Niets in hem van de gemaaktheid en de sierlijke gekunsteldheid van de beroepsredenaar; hij ontwikkelt, eenvoudig maar overtuigend zijn betoog. Zijn stem is schraal, tamelijk hard, 't zeldzaam gebaar zet de bewijsvoering bijwijlen meer klem bij, met korte armruk . . .

Hij is geen liefhebber van veel woorden, en ik vermoed dat daden voor hem meer aantrekking hebben dan redevoeringen of geschrijf. Maar ons Volk luisterde met gespannen aandacht naar de overtuigende spreker die toch geen redenaar was, gelijk onze soldaten snakten naar zijn artikelen, al is hij eigenlijk geen stylist. Men houdt van hem omdat hij altijd en overal op de bres staat, omdat hij zo geheel opgaat in zijn betoog, omdat er een overtuiging en een wil spreken uit al zijn optreden.”

De Vlaamse strijder en sociale werker vóór 1914. Volksvertegenwoordiger in 1912

De naam van Dr. van de Perre was mij goed bekend van in 1906, toen ik als humaniorastudent de verslagen las van vergaderingen ter gelegenheid van de vinnige strijd die ook de katholieke Vlamingen te voeren hadden rond het wetsvoorstel Coremans en de Bisschoppelijke Onderrichtingen van 1906.

Telkens, op vergaderingen, in vlugschriften of dagbladartikelen kwam zijn naam terug, en ik herinner mij nog goed met welke waardering mijn oom, Dr. Gustaaf Borginon, sprak over de vastberaden energie waarmee Dr. van de Perre zuivere Vlaamse standpunten verdedigde.

Vanaf de eerste tijd van zijn verblijf te Antwerpen had hij gesproken en geschreven over onderwerpen van medische en hygiënische aard, telkens met een onmiskenbare sociale inslag; in 1901 een verhandeling over „De Melk”, dan een over „De Tering”, een over „ziekenverpleging” voor K.V.H.U. enz.

Voor zover ik kan nagaan is het vooral in 1906, ter gelegenheid van de Bisschoppelijke Onderrichtingen dat Dr. van de Perre voor 't eerst openlijk en op breder terrein als vooraanstaand strijdend vlaamsgezinde naar voren trad. Van toen af mag gezegd worden dat in de Vlaamse strijd niets van enige betekenis ondernomen werd, zonder dat Van de Perre erbij was, als initiatiefnemer, ondertekenaar en aanbrenger van handtekeningen.

Zo stipt *Elias* in IV van zijn „Geschiedenis van de Vlaamse Gedachte” aan dat het de dokter was die het initiatief nam tot het verspreiden van een scherp vertoogschrift: „*Coremans wet en de H.H. Bisschoppen van België*”, en het klaar speelde om bovenaan dit stuk de handtekening te verkrijgen van Mej. *Belpaire*, die daardoor in conflict geraakte met de Kardinaal. Deze „was zo ontstemd dat hij aan de inrichters van een plechtigheid liet weten dat hij niet zou komen indien Mej. *Belpaire* aldaar aanwezig zou zijn.” (*Elias*, IV bl. 192)

Volkomen terecht merkt *Elias* elders in zijn boek, (Bl. 165, al. 2) op: „Met Dr. van de Perre kwam in de Vlaamse, katholieke polemiek een man aan het woord die de pen kon hanteren en slagvaardig de zwakke plekken van de tegenstander aan kon vallen. Hij was zeer zakelijk in zijn polemieken en het is telkens een genoegen zijn argumentatie ad rem... te volgen. Hij staat ook zeer radikaal”.

Dat „de pen kon hanteren” is niet onverenigbaar met wat *IJzer* schreef, dat hij geen stylist was. Daar was de dokter het overigens mede eens. *Cordemans* haalt Dr. van de Perre zelf aan, nadat hij erop gewezen heeft dat die, zoals alle tijdgenoten, in het Frans was opgeleid geworden en zijn leven lang beter Frans kende dan Nederlands, „ik ben geen stylist, en dagelijks ondervind ik, hoe wij, Vlaamse jongens, door ons verfranst onderwijs onbeholpen en onmondige kinderen blijven om onze gedachten uit te drukken.” Maar die zwakheid in het hanteren van de eigen taal nam niets weg van de door *Elias* aangestipte slagvaardigheid en efficiëntie van de polemist zelf.

De strijd voor de vernederlandsing van het middelbaar onderwijs, daarnaast die voor de vernederlandsing van het Hoger Onderwijs, *Gent*, en de telkens weerkerende botsingen die onstonden tussen de katholieke Vlaamse strijders en de kerkelijke hiërarchie, brachten Dr. van de Perre, door de kracht van zijn overtuiging, zijn werkzaamheid en durf weldra op een eersterangsplaats in de voorste gelederen van het strijdend Vlaanderen.

Volkomen gemis aan persoonlijke ambitie, aan zelfzucht, behoorde echter tot zijn meest kenmerkende karaktertrekken.

De invloed die hij aldus verworven had gebruikte hij niet voor zelfzuchtige doeleinden. Hij had alleen oog voor wat, naar zijn inzicht, het Vlaams belang vorderde. De oude leeuw, Mr. Edward *Coremans*, zou weldra moeten vervangen worden. Dr. van de Perre ging te Freiburg Frans van Cauwelaert opzoeken, en bewoog hem zich in 1910 voor de *Nederduitse Bond* kandidaat te laten stellen.

Voor de — ook betrekkelijk — jongeren weze er hier aan herinnerd dat de *Nederduitse Bond* de laatste overgebleven vereniging was die, met andere, in de jaren zestig, de bekende Antwerpse *Meetingpartij*, hadden opgericht.

De Bond was niet konfessioneel, al waren, sedert de vrijzinnigen zich geleidelijk teruggetrokken hadden, de leden meestal katholieken.

Dat gaf, kort na de verkiezing van Van Cauwelaert tot volksvertegenwoordiger in 1910, aanleiding tot een grappig incident. De nieuwe gekozene was noch met de plaatselijke omstandigheden en retroakten, noch met de speciale Antwerpse mentaliteit goed vertrouwd, en hij liet zich vrij gemakkelijk door zijn eigen welsprekendheid voortdrijven.

In een rede voor de Bond liet hij zich ontvallen: „wij katholieken”. De oude *Sips*, een trouwe Vlaamse kamper, en tevens een door en door vroom man, die dagelijks de Mis bijwoonde, veerde recht en onderbrak de ietwat onthutste redenaar: ik wil voor niets ter wereld uitgemaakt worden voor „ne katholiek”.

In 1912, teken van de vorderingen van de vlaamsgezindheid te Antwerpen, kon Van Cauwelaert zich doen aanstellen als kandidaat voor het kanton Borgerhout. De opengevallen plaats in de *Nederduitse Bond* moest Dr. van de Perre dan willens nillens aanvaarden, en hij werd in 1912 volksvertegenwoordiger, en dadelijk secretaris van de kleine „Vlaamse groep”, niet meer dan een 7-tal leden indien ik het goed voorheb. Antwerpen was er in vertegenwoordigd door Mr. Adelfons Henderickx, naast Van Cauwelaert en Van de Perre.

Van dan af ontwikkelde de dokter een toenemende bedrijvigheid, stond hij onvermoeid en onverschrokken in de bres, stegen zijn gezag en invloed.

Zijn optreden in het parlement bleef niet onopgemerkt. Bij het naslaan van de Handelingen van de Kamer 1912—1913 trof mij in zijn tussenkomsten o.a. in de behandeling van de wetsontwerpen betreffende het leger en het onderwijs, hoe grondig gedocumenteerd hij altijd was. De som werks die hij zich getrooste was indrukwekkend, en dit heeft zijn later optreden, met woord en pen, steeds gekenmerkt.

Het is bv. gewoon verbaasd welk een studiearbeid hij zich oplegde tijdens de oorlog, bij de behandeling van de problemen waarvoor de omstandigheden hem stelden.

Zijn belangstelling was ongewoon ruim, en ging gepaard met

behoefte aan grondigheid in alles wat hij aanpakte. Zelf mocht ik dat te Londen ondervinden. Tijdens een gesprek met hem, dat o.a. liep over de Vlaamse vooruitzichten, en de dokter, gelijk dat nu een halve eeuw geleden algemeen was in het Vlaamse kamp, als een reden tot optimisme het hoog geboortecijfer in Vlaanderen aanhaalde, was ik zo vrij zijn aandacht te vestigen op een boek van de bekende Franse economist Paul Leroy-Beaulieu, dat van aard was dat optimisme heel wat te temperen.

Bij een nieuw ontmoeten, enkele weken later, en dat tekent hem ten voeten uit, sneed hij het onderwerp opnieuw aan, en het bleek dat hij in de bibliotheek van het *British Museum* niet alleen het werk van Leroy-Beaulieu, maar een reeks andere, meestal Engelse, over bevolkingsproblemen had bestudeerd. Onnodig te zeggen dat hij er dan heel wat meer over wist dan ik. Het vraagstuk van de nataliteit was nooit ver uit zijn gedachten en het oefende een niet geringe invloed uit op zijn beoordeling van toestanden en vooruitzichten: „als de landen moeten vechten tot ze uitgeput zijn, dan staat het *overwonnen* Duitsland er beter voor dan het *zegevierend* Frankrijk, want dan blijft er aan Duitse zijde bevolking en werkkracht. Dat kan Frankrijk binnen 30 jaar verhelpen als 't zich betert. En dan nog!”

Wij zagen Dr. van de Perre reeds als een zeldzaam onbaatzuchtig flamingant, als een man met zin voor degelijkheid, behoefte aan grondigheid en ruime belangstelling.

Zijn vestiging te Antwerpen moest, bij een realist als hij, zijn aandacht richten op alle problemen die verband hielden met onze grote haven. In 1913 reeds verscheen van zijn hand in *Dietsche Warande en Belfort* een bijdrage over het Rijnkanaal en in dat zelfde jaar publiceerde hij een lijvige, stevige brochure over „De bevaarmaking der Maas en de scheepvaart tussen Antwerpen en de Rijn.”

Het spreekt vanzelf dat de oorlog die bekommernis nog verscherpte, en dat Dr. van de Perre er weldra een groot gedeelte van zijn aandacht aan wijdde.

Eerste kontakten met Dr. Van de Perre

Het moet in 1911 of 1912 geweest zijn dat ik voor 't eerst Dr. van de Perre ontmoette. Het K.V.O.H.V. had voor de Leuvense studenten een vergadering belegd onder het voorzitterschap van apotheker Arnold Hendrickx. Thema: de vervlaamsing van de Universiteit. Als redenaars traden op Dr. van de Perre en Frans van Cauwelaert. Op de hoek van de tafel zat uw dienaar, vlijtig een verslag te maken voor *Ons Leven*.

Een tijd tevoren had Stijn *Streuvels*, in *Hoger Leven*, denk ik, een artikel laten verschijnen waarin hij met die eenvoud en directheid de eenzaamheid uit het *Lijsternest* eigen, zich geërgerd toonde omdat de studenten het steeds maar bij slagwoorden en luidruchtige betogingen lieten, zonder ooit een daad te stellen. Waarom, vroeg *Streuvels*, gingen de Vlaamse studenten niet zonder meer over tot staking? Het zou immers geen ramp betekend hebben wanneer eens een jaar geen diploma's zouden uitgereikt worden. Dat was taal naar mijn hart, en wanneer na de spreekbeurten de aanwezigen gelegenheid geboden werd vragen te stellen, en niemand daar gebruik van maakte, verstoutte ik mij op de man af te vragen of, indien wij studenten een staking uitriepen, om onze eis van vernederlandsing te beklemtonen, wij op de openlijke steun van onze leiders konden rekenen.

Daar de voorzitter, zichtbaar verlegen ontwijkend antwoord gaf, liet ik daarop de bedenking vallen, dat in zulk geval vergaderingen als deze niet veel zin hadden.

Van Cauwelaert toonde zich over mijn bescheiden voortvarendheid geërgerd, maar Dr. van de Perre zegde mij bij 't verlaten van de zaal: „Gij hebt gelijk, maar wij kunnen daar nu niet openlijk op ingaan.”

Naderhand ging ik bij de dokter wel eens te rade. Zijn directe, onverschrokken aanpak beviel mij. Ik herinner mij een van die

bezoeken te Antwerpen, denklijk in de zomer 1914. Ik trof de dokter aan op het ogenblik dat hij „met paard en sjeze” op ziekenbezoek vertrekken moest. Hij nam mij een eind mede. Tijdens de korte rit viel het mij op dat een soort net in de koets volgepropt was met allerlei dagbladen, tijdschriften en brochures. Deze man woekerde met zijn tijd, had er geen te verliezen, benutte elk ogenblik.

De oprichting eerst van *Ons Volk Ontwaakt*, dan en vooral van *De Standaard* waren de belangrijkste plannen waar de dokter zich voor inspande gedurende de laatste paar jaren voor het uitbreken van de eerste wereldoorlog. Mijn bezoek zal waarschijnlijk verband gehouden hebben met *De Standaard*, die in 't najaar zou verschijnen, en waarvoor mijn medewerking was gevraagd. Ik had Filip de Pillecyn als opsteller aanbevolen, en er was met hem overeengekomen dat hij secretaris van de redactie zou worden.

Oorlog. Dr. van de Perre te Antwerpen en in Engeland. De reis naar Zuid-Afrika

Dadelijk na de Duitse inval was het vooral de geneesheer Van de Perre die in de bres sprong. Vluchtelingen- en vooral gekwetstenverzorging nam al zijn tijd in beslag. Wanneer het bleek dat de Antwerpse veste het niet lang meer zou uithouden nam hij, die reeds begin september zijn gezin naar Engeland had doen vertrekken, op zijn beurt de wijk naar dat land, waar hij rond 6 oktober aankwam. Hij zou er verblijven tot einde mei 1917, wanneer hij verhuisde naar Honfleur, op de zuideroever van de Seinemonding, bijna tegenover Le Havre, waar de Belgische regering een onderkomen had gevonden.

Zodra hij in een van de Londense voorsteden gevestigd was toog Dr. van de Perre aan 't werk.

De in een vreemde omgeving onwennige vluchtelingen moesten met raad en daad worden geholpen. Een onderdak hadden de meesten vrij spoedig gevonden, maar de aanpassing was lastig. Niet weinigen onder hen maakten het de gastvrije Britten moeilijk met hen om te gaan.

Er moest dringend voor werkgelegenheid gezorgd worden; wrijvingen ontstonden tussen onze arbeiders die, aangetrokken door de hoge lonen die zij nooit gekend hadden, geen begrip toonden voor de Britse werknormen, en de Trade-Unions met hun waarlijk malthusiaanse beperking van prestaties en voortbrengst. Onze landgenoten moesten daarover ingelicht worden, de Engelse arbeiders over hen. Een alles behalve gemakkelijke taak, waar Dr. van de Perre zich aan wijdde.

Hij trok heel Engeland door om ze te bezoeken, hun klachten te aanhoren, te bemiddelen, morele steun te verlenen en hulp te bieden waar het kon. Hij die bij zijn aankomst in Londen geen Engels kende, legde zich toe op het aanleren van de taal, en

weldra waagde hij het in 't Engels, „klinke 't niet dan botse het”, voor een Brits publiek de zaak van België en van onze gevluchte landgenoten te bepleiten.

Ook ontstonden er allerlei werken voor dienstbetoon, zowel aan vluchtelingen als aan de soldaten die het in de winter 1914—1915 in het slijk van de loopgraven achter de IJzer hard te verduren hadden.

Dr. en ook mevrouw Van de Perre namen aan die charitatieve actie met hart en ziel deel, hoezeer het gekuip, de partijpolitieke intriges, de schaamteloze vijandigheid tegenover en de minachting voor alles wat Vlaams was in die o! zo patriottische kringen hoogtij vierden.

Maar weldra zouden gewichtiger taken hem in beslag nemen. Doch vooraleer die te behandelen, moet ik enkele woorden wijden aan de propagandareis in Zuid-Afrika door hem, op verzoek van de Belgische regering, samen met de Brugse volksvertegenwoordiger Standaert, ondernomen.

Het heeft weinig gescheeld of ik vergezelde hem op die reis. Begin november 1914 wegens ziekte uit de dienst ontslagen, was ik eveneens in Londen aangeland. Een drietal dagen voor zijn afreis, op 5 december 1914, had ik Dr. van de Perre voor 't eerst aangetroffen in het Café Monico, op Piccadilly Circus, het enige mij bekende café van vastelands-type in het Londen van toen, en een soort verzamelplaats voor de gevluchte Belgen. De dokter stelde mij voor hem als secretaris te vergezellen, wat ik gretig aannam. Daar kwam echter niets van terecht, er bleek te weinig tijd over te schieten om mijn papieren en de rest in orde te brengen.

Die reis naar Zuid-Afrika werd niet alleen zeer vermoeiend, en stelde hoge eisen aan het uithoudingsvermogen van de dokter, maar de nog verse herinnering aan de Boerenoorlog stelde hem voor een kwellend gewetensconflict.

Kon hij de Boeren, die zelf nog maar enkele jaren geleden het slachtoffer geweest waren van het Britse imperialisme in zijn afzichtelijkste vorm, die nog zo pas een gewapende opstand hadden zien uitbreken onder leiding van enige onder de meest vereerde aanvoerders uit *hun* oorlog, De Wet, Delarey en Beyers, die deze opstand door Botha en Smuts hadden weten te smoren, en diep geschokt waren geworden door de terechtstelling als rebel van een groothartige held als Jopie Fourie, kon hij die Boeren oproepen om aan de zijde van de Engelsen deel te nemen aan een oorlog tegen Duitsland waar zij nooit vijandigheid van ondervonden hadden? De schending van de Belgische onzijdigheid zou wel geen Boer goedpraten, maar Dr. van de Perre voelde zich in het vervullen van zijn taak bepaald onbehaaglijk. Toch deed hij het, uit een gevoel van plicht als Vlaming en als Belg, en niet zonder bijval en tastbaar resultaat. Hij keerde pas op 23 maart 1915 uiterst vermoeid terug.

Voortzetting volgt in Mededelingen no. 9.

Aanbevolen voor:

KREDIET
BELEGGINGEN
VERZEKERINGEN

Ondern. beheerst door K.B. van 15 dec. 1934

Gesticht in 1917

Guldenvlieslaan 83 - Brussel 6

N.V. CENTRALE HYPOTHEEK- EN VERZEKERINGSKAS

Alg. Beheerder: E. F. BRIEVEN